

**ПРОУЧВАНЕ
НА
ПАЗАРА НА ВАЛУТИ И ДЕРИВАТИ
ОТЧИТАНЕ НА ОБОРОТА**

Управление "Емисионно"
Дирекция "Ковчежничество"
Април 2007 г.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящото проучване се прави за целите на статистиката на пазарите на валути и деривати, която **Банката за международни разплащания** (БМР) извършва регулярно на всеки три години. С проучването се цели събирането на подробна и международно съпоставима информация за размера и структурата на глобалните финансови пазари.

Проучването е насочено към най-активните участници (банки и небанкови финансови институции) на българския финансов пазар. Информацията се събира и обработва от отдел "Анализи" към дирекция "Ковчезничество" при запазване на нейната пълна конфиденциалност. Индивидуални данни не се публикуват и предоставят под каквато и да било форма. Окончателните резултати от настоящото проучване, в което ще вземат участие 54 държави, ще бъдат публикувани на интернет страницата на БМР.

Проучването се провежда на **два етапа**:

Етап I. Отчитане на **оборота** от търговията на валути и лихвени деривати на извънборсовия пазар през месец **април 2007 г.**

Етап II. Отчитане на **позициите** (наличностите) в деривати върху валути, лихвени проценти, акции, стоки, кредити и други деривативни инструменти на извънборсовия пазар към **30 юни 2007 г.**

За всеки етап на проучването е разработена **отделна методология и статистическа форма** (формат .xls).

Настоящите указания са разработени за целите на **първия етап** на проучването и регламентират реда за отчитане на **оборота** от търговията на валути и лихвени деривати на извънборсовия пазар през месец април 2007 г. Указанията са разработени в съответствие с *Отчетните указания за оборота за тригодишното проучване на централните банки на пазарите на валути и деривати* ("Reporting guidelines for the turnover part of the triennial central bank survey of foreign exchange and derivatives market activity in April 2007", BIS, July 2006). На интернет страницата на БМР на следния електронен адрес: http://www.bis.org/statistics/triennialrep/turnover_rd.htm може да намерите настоящите указания на английски език (в раздел Reporting guidelines), както и двата варианта (с и без макроси за проверка) на отчетната форма за оборота (в раздел Template for reporting dealers) за първия етап на проучването през месец април 2007 г.

II. ОБХВАТ

1. Рискови категории

За проучването се събира информация за трансакциите на валути и деривати съгласно следната пазарна класификация:

- **Валутни сделки** (Табл. А1 до А8). Отчитат се спот трансакциите и всички типове форуърдни контракти (вж. т.VII - Дефиниции на инструментите и категоризация).
- **Лихвени деривати в една валута** (Табл. В1 и В2). Финансови инструменти, при които плащанията се основават на величината на лихвен процент или договор върху лихвен процент (например опция върху фючърс за покупка на Treasury bill). В тази категория се отчитат деривати, при които паричните потоци са обвързани към **лихвен процент само в една валута**. В тази част от изследването не се събират данни за сделки с деривати, при които е налице размяна на повече от една валути (например крос-валутни суапи) или други деривативни договори, които носят валутен риск и следва да се отчитат като валутна сделка.

2. Типове инструменти

В обхвата на проучването попадат спот трансакциите и оборотът от търговията на деривати на извънборсовия пазар в това число:

- Форуърди;
  - Суапи;
  - Опции, търгувани извънборсово, в това число: купени и продадени;
  - Други продукти.
- **Валутна сделка спот (spot)**. Споразумение между контрагенти на валутните пазари, при което размяната на валутните ефекти (обекти на договора) следва да се извърши незабавно и по курс, съгласуван на датата на сключване на договора. Незабавна е размяната до втория работен ден след сделката. Спот сделките, които са извършени в рамките на сделка суап не се третират и отчитат като спот трансакция. Тези сделки се третират като сделки суап, дори когато задължението за сетълмънт е в рамките на два работни дни (например овърнайт-суап (overnight swaps), сделка суап спот следващ ден (spot next swaps) и други сделки от типа “днес/следващ ден” (tomorrow/next day) се изключват от спот сделките).
  - **Форуърд (forwards)**. Споразумение за бъдеща доставка на определен финансов инструмент или стока на определена дата при специфична цена или доходност. Форуърдните контракти в повечето случаи не се търгуват на организирания борсов пазар и договорните условия не са стандартизирани. За проучването се събират данни за тези трансакции, при които на датата на падежа се заплаща само разликата между договорения форуърден курс и преобладаващия спот курс. Включват се форуърд без доставка (non-deliverable forwards) и други договори за разлики (contract for differences).
  - **Суап (swaps)**. Споразумение между контрагенти на финансовите пазари, което се изразява в размяна на парични потоци, базирани на специфична абсолютна стойност за договорен период от време. Суапи, започващи като форуърдна сделка, се третират и отчитат като суап. Суапите, извършени като “форуърд/форуърд” или “spot/форуърд” трансакции се отчитат само еднократно.
  - **Опции, търгувани извънборсово (OTC options)**. Опционен контракт, който се изразява в правото за покупка или продажба на определен финансов инструмент или стока при дадена цена

на упражняване на определена бъдеща дата. Опционните договори, търгувани извънборсово, включват всички опции, които не се търгуват на организирания борсов пазар. Суап опциите, т.е. опции за влизане в сделка суап, и договорите, известни като кап, флор, колар, коридор и други стандартни договори се третират и отчитат като опции. Опции като кол-характеристика, прикрепени към заем, ценни книжки и други балансови активи не попадат в обхвата на проучването и не следва да се отчитат ако не са деривативни инструменти, които трябва да се третират отделно съгласно FAS 133 и IAS 39. Тези счетоводни стандарти изискват разделяне на дериватите, които не са ясни и не са тясно свързани с разглеждания договор. Ангажименти за предоставяне на заем не се разглеждат като опция за целите на проучването. Опционните договори се отчитат в следните две категории:

- **Продадени опции (sold).** Опционни договори, които се изразяват в задължението за покупка или продажба на определен финансов инструмент или стока срещу получаване на опционна премия. Включват се продадени кап, флор и суап опции, а за колар и коридор опциите само изтъргуваната част.
  - **Купени опции (bought).** Опционни договори, които се изразяват в правото за покупка или продажба на определен финансов инструмент или стока срещу заплащане на опционна премия. Включват се купени кап, флор и суап опции, а за колар и коридор опциите само изтъргуваната част.
- **Други деривати (other products).** Деривати, при които декомпозицията на стандартни инструменти като форуърд, суап и опции е непрактично или невъзможно. Пример за "други" деривати са суапи с главница в една валута и фиксирано или плаващо лихвено плащане, базирано на лихвени проценти в други валути (differential swaps) и инструменти, базирани на коефициенти на ливърдж и/или чиято главница варира като функция на лихвени проценти (като суап, базиран на LIBOR на квадрат или суапи върху процент на амортизация).

3. Тип на данните

Оборотът е измерител на пазарната активност и дава обща представа за пазарната ликвидност. Оборотът представлява брутна стойност на всички сделки (за собствена и за чужда сметка), в които са встъпили отчетните дилъри през периода на месец **април 2007 г.**, независимо дали доставката или сетълментът са извършени в рамките на този месец и се измерва в **номинална или абсолютна стойност на договорите.**

За проучването не се прави разлика между **покупка и продажба** (например покупка на 5 млн. USD срещу GBP и продажба на 7 млн. USD срещу GBP представлява брутен оборот от 12 млн. USD).

Директни крос-валутни сделки се отчитат като една сделка (например, ако една банка продаде CHF в размер на 5 млн. USD срещу SEK, оборотът, който следва да се отчете е 5 млн. USD). Крос-валутните сделки, които се осъществяват чрез валута-посредник (носител), се отчитат като две отделни сделки спрямо валутата-посредник (например, ако една банка първоначално продаде CHF в размер на 5 млн. USD срещу EUR и след това използва еврата, за да закупи SEK, отчетеният оборот ще бъде 10 млн. USD).

Брутната стойност на всяка сделка се отчита еднократно и **нетиращите или компенсиращите се операции** се изключват. Сделките, които са осъществени чрез **CLS** система за разплащане (Continuous Linked Settlement) са на нетна база и не трябва да се отчитат, тъй като данните, които се събират за проучването, са на брутна основа.

Сделките с променяща се номинална или абсолютна стойност се отчитат на база на номиналната или абсолютната им стойност на датата на извършване на трансакцията.

4. База на отчитане

База на отчитане на оборота е **мястото на подразделението за продажби (sales desk) на финансовата институция, осъществила сделката**. Мястото на сключване на сделката е водещо дори ако тя е счетоводно отразена на място, различно от мястото на сключване на сделката (например, когато е записана в регистъра на главното управление (седалището) на отчетния дилър). Поради това сделките, които са сключени от **офиси в чужбина**, не се отчитат в страната на регистрация на главното управление (седалището), а в страната на подразделението (офиса). Когато сделката не е сключена в подразделение за продажби (sales desk), като място на сделката (място на търговия) се определя мястото на подразделението за търговия (trading desk), където е осъществена съответната сделка.

В обхвата на проучването попада и **търговията между офиси и подразделения на отчетния дилър**, както и търговията с техни клонове и свързани лица. Тази търговия се включва в данните за отчитане независимо дали другата страна по сделката е резидент или нерезидент на страната. Вътрешната търговия се отчита отделно и се включва в частта “от които”/“Търговия със свързани лица” (Табл. А7 и В2). Сделките с клонове на дружеството и свързани лица или между тях самите следва да се алокират в категорията “отчетни дилъри” или “други финансови институции” в зависимост от това дали другата страна по сделката е отчетен дилър или не. Сделките между отделни подразделения (desks) на един и същ отчетен дилър следва да се отчитат **двукратно** в категорията “отчетни дилъри”. Тази категория ще бъде автоматично приспособена за двойно отчитане в общата база данни. Ако е налице търговия със свързано лице в чужбина и това лице е отчетен дилър в страната в чужбина, финансовите институции - отчетни дилъри и в двете страни отчитат сделката еднократно в категорията “отчетни дилъри”/“пресгранични трансакции”.

Сделките, които са извършени в подкрепа на други сделки (**back-to-back**) и сделките за счетоводни цели, и с цел управление и разпределение на вътрешния риск се изключват от данните за отчитане, независимо дали са осъществени в страната или в чужбина.

Големите финансови групи, които оперират глобално следва да осигурят консистентно прилагане на указанията и определенията от всички звена в групата. За големите финансови групи отчетът следва да се предаде на съответната централна банка по място на съответния офис.

5. Валута на отчитане и конвертиране

Общото правило е всички сделки да се отчитат в **щатски долари**. Стойностите в други чуждестранни валути следва да се конвертират в щатски долари, като се използва преобладаващия валутен курс

към датата на извършване на трансакцията. **За целите на съпоставимостта при конверсията препоръчваме да се използва референтния курс на БНБ за съответната дата.** Ако това е невъзможно или практически неосъществимо, може да се използва среден курс за месеца или курс в края на отчетния период.

Когато се използват валутни курсове различни от тези, преобладаващи в деня на трансакцията, редът на приоритетност на курсовете срещу долара за целите на конверсията на обемите в щатски долари, когато се отчитат сделки между валути различни от щатския долар, следва да бъде в реда: EUR, JPY, GBP и т.н.в съответствие с реда, следващ този на формата за оборотите на търговия. Когато и двете валути - обект на договора са различни от щатския долар, трансакцията се преизчислява, като само една от валутите се конвертира в долари (препоръчително е валутата, която се закупува).

6. Закръгляване на данните

Всички данни, отчетени във формата, се закръгляват в милиони щатски долари (не се използват десетични дроби). Закръгляване е възможно само при обобщаване на месечните данни за всяка категория.

7. Срок за отчитане

Крайният срок за подаване на отчетната форма за оборота е **31 май 2007 г.**

III. КОНТРАГЕНТИ

За всеки финансов инструмент се изисква **разбивка по контрагенти** съгласно следната класификация:

- **Отчетни дилъри.** Местни и чуждестранни финансови институции, които активно участват на финансовите пазари в страната и чужбина. Включват се също така клонове и свързани лица на тези финансови институции, които са активни участници на финансовите пазари. Окончателният *Списък на отчетните дилъри* може да намерите на интернет страницата на БМР на следния електронен адрес: http://www.bis.org/statistics/triennialrep/turnover_rd.htm в раздел Final list of reporting dealers (формат .xls и формат .pdf).
- **Други финансови институции.** Всички останали финансови институции, които не са включени в списъка на отчетните дилъри, като например по-малки търговски банки, инвестиционни посредници, финансови къщи, инвестиционни фондове, пенсионни фондове, застрахователни компании, лизингови компании, други финансови посредници и централни банки.
- **Нефинансови институции и клиенти.** Всички контрагенти, които не попадат в посочените по-горе категории.

За всяка категория контрагенти се прави разбивка на **местни и пресгранични трансакции**. Разграничението на местни и пресгранични трансакции е според мястото на контрагента по сделката, а не според неговата националност.

За да се избегне двойно отчитане на трансакциите в изследването, всички отчетни дилъри следва да положат максимални усилия за да идентифицират трансакциите с други отчетни дилъри.

IV. РАЗБИВКА НА ВАЛУТИ И ДРУГИ РИСКОВИ ФАКТОРИ

Оборотът от търговията на **местна валута (български лев), щатски долар и евро**, осъществена една спрямо друга или спрямо следните валути:

JPY: Японска йена

GBP: Британски паунд

CHF: Швейцарски франк

CAD: Канадски долар

AUD: Австралийски долар

SEK: Шведска крона

Other: Други валути

се отчита самостоятелно в табл. A1, A2, A3, A5, A6 и A7.

В колона **RESIDUAL** на табл. A3 и A7 се отчитат трансакции между посочените по-горе 6 валути, както и трансакции в други валути, които не са отчетени самостоятелно в табл. A1, A2, A3, A5, A6 и A7.

В **табл. A4** се прави допълнителна разбивка на валутите от колона **Other** на табл. A1, A2 и A3 и от колона **RESIDUAL** на табл. A3. Подобна разбивка се прави и в табл. A8 за валутите, които са включени в колона **Other** на табл. A5, A6 и A7 и от колона **RESIDUAL** на табл. A7. Валутите, за които се изисква разбивка в табл. A4 и A8 са както следва:

ARS: Аржентинско песо

AUD: Австралийски долар¹

BHD: Бахрейнски динар

BRL: Бразилски реал

BGN: Български лев

CAD: Канадски долар¹

CHF: Швейцарски франк¹

CLP: Чилийско песо

CNY: Китайски ренминби юан

COP: Колумбийско песо

CZK: Чешка крона

DKK: Датска крона

EER: Естонска крона

<i>GBP:</i>	<i>Британски паунд¹</i>
HKD:	Хонконгски долар
HUF:	Унгарски форинт
IDR:	Индонезийска рупея
ILS:	Израелски нов шекел
INR:	Индийска рупея
<i>JPY:</i>	<i>Японска йена¹</i>
KRW:	Корейски вон
LTL:	Литовски литас
LVL:	Латвийски лат
MXN:	Мексиканско песо
MYR:	Малайзински рингит
NOK:	Норвежка крона
NZD:	Новозеландски долар
PEN:	Перуански нов сол
PHP:	Филипинско песо
PLN:	Полска злота
RON:	Румънска нова лея
RUB:	Руска рубла
SAR:	Саудитскоарабски реал
<i>SEK:</i>	<i>Шведска крона¹</i>
SGD:	Сингапурски долар
SKK:	Словашка крона
THB:	Тайландски бат
TRL:	Турска лира
TWD:	Тайвански нов долар
ZAR:	Южноафрикански ранд
Other:	Други

Валутната разбивка, която се изисква за оборота от **търговията на лихвени деривати** (Табл. В1 и В2) е същата като тази в табл. А4 и А8:

BGN, USD, EUR, JPY, GBP, CHF, CAD, AUD, SEK, ARS, BHD, BRL, CLP, CNY, COP, CZK, DKK, EEK, HKD, HUF, IDR, ILS, INR, KRW, LTL, LVL, MXN, MYR, NOK, NZD, PEN, PHP, PLN, RON, RUB, SAR, SGD, SKK, THB, TRL, TWD, ZAR, Other.

V. МАТУРИТЕТ

Сделките форуърд и суап на валутния пазар се отчитат на база на оригиналния им матуритет при следната **матуритетна структура**:

---

¹ За оборота от търговия на валути, включен в основните валутни двойки в табл. А1, А2 и А3 от една страна, и в табл. А5, А6 и А7 от друга страна.

- Седем дни или по-малко
- От седем дни до една година
- Над една година

Матуритетът на форуърдната сделка представлява разлика между датата на доставка и датата на сключване на сделката. При суаповите сделки на валутния пазар “spot/ форуърд” и “ форуърд/ форуърд” матуритетът се определя чрез разликата между датата на изпълнение на втората част от трансакцията - дълго рамо на суапа и датата на сключване на договора.

VI. КАТЕГОРИЗАЦИЯ НА ДЕРИВАТИ, ВКЛЮЧВАЩИ ПОВЕЧЕ ОТ ЕДНА РИСКОВА КАТЕГОРИЯ

Индивидуалните трансакции, свързани с деривативни контракти, се категоризират в два **рискови класа**: валутни и лихвени контракти в една валута. На практика, трансакциите, свързани с деривативни контракти, могат да бъдат отнесени към повече от една рискова категория. В този случай, трансакциите, които са комбинация от експозиции, следва да се отчитат отделно по индивидуални компоненти, както е обяснено в т. VII по-долу. Трансакциите, които не могат лесно да бъдат разделени на отделни рискови компоненти, следва да се отчитат само в една рискова категория. Алокацията на продуктите с множествена експозиция се определя на база на рисковия компонент, който е най-значим. За практически цели дериватите с множествена експозиция се алокират както следва:

- **Валутни контракти.** Деривати с експозиция към повече от една валута, независимо дали инструментът е върху валута или лихвени проценти.
- **Лихвени контракти в една валута.** Деривати с експозиция само в една валута. Тази категория включва всички контакти върху фиксиран и/или плаващ лихвен процент само в една валута, включително форуърди, суапи и опции.

VII. ДЕФИНИЦИИ НА ИНСТРУМЕНТИТЕ И КАТЕГОРИЗАЦИЯ

Всяка рискова категория деривати, търгувани извънборсово, се отчита с разбивка на три типа **стандартни инструменти** (non-plain vanilla instruments) като форуърди, суапи и опции. Стандартните инструменти обикновено се търгуват на ликвидни пазари съобразно стандартизирани контракти и пазарни споразумения. Ако трансакцията е съставена от няколко стандартни компоненти, всяка част следва да се отчете отделно.

Валутните сделки спот и дериватите, търгувани извънборсово следва да се дефинират и категоризират както следва:

1. Валутни сделки (Табл. А1 до А8).

Включват се следните видове валутни сделки:

- **Валутна сделка спот (spot)** (Табл. А1, А2, А3 и А4). Споразумение между контрагенти на валутните пазари, при което размяната на валутните ефекти (обекти на договора) следва да се извърши незабавно и по курс, съгласуван на датата на сключване на договора. Незабавна е размяната до втория работен ден след сделката. Спот сделките, които са извършени в рамките на сделка суап не се третират и отчитат като спот трансакция. Тези сделки се третират като сделки суап, дори когато задължението за сетълмънт е в рамките на два работни дни (например овърнайт-суап (overnight swaps), сделка суап спот следващ ден (spot next swaps) и други сделки от типа “днес/следващ ден” (tomorrow/next day) се изключват от спот сделките).
- **Форуърдна сделка (outright forward)** (Табл. А1, А2, А3 и А4). При форуърдната сделка се договаря бъдещ (форуърден) курс в момента на сключване на контракта за покупка или продажба на чуждестранна валута, но реалното прехвърляне на собствеността се извършва на определена бъдеща дата (извън датите, приети за спот сделките). Тук се включват форуърдни споразумения (forward foreign exchange agreement - FXA), форуърд без доставка (non-deliverable forwards) и други договори за разлики (contract for differences).
- **Суап на валутния пазар (foreign exchange swap)** (Табл. А1, А2, А3 и А4). Споразумение, което съчетава действителна размяна на две валути (стойност на главниците) на определена дата по курс, договорен на датата на сключване на договора (късо рамо) и обратна сделка (дълго рамо) на определена бъдеща дата (след датата на първоначалната трансакция) с размяна на същите валути по предварително договорен курс (различен от курса на късото рамо). Тук се включват суапи “спот/ форуърд” и “ форуърд/ форуърд”. Всеки суап се отчита **еднократно**, като база на отчитане е **дългото рамо** на сделката. Спот рамото на суапа не се отчита изобщо. Краткосрочните суапови сделки от типа “утре/следващ ден” (tomorrow/next day) също се отчитат в тази категория.
- **Валутен суап (currency swap)** (Табл. А5, А6, А7 и А8). Споразумение на валутните пазари между контрагенти, което се изразява в размяна на лихвени плащания в различни валути за договорен период от време и размяна на главници в различни валути по предварително договорен валутен курс на датата на падежа.
- **Валутна опция (currency option)** (Табл. А5, А6, А7 и А8). Опционен контракт, който се изразява в правото за покупка или продажба на определена валута по даден курс през определен период от време.
- **Валутна суап опция (currency swaption)** (Табл. А5, А6, А7 и А8). Опция на извънборсовия пазар за влизане във валутен суап. Тези трансакции се отчитат при опциите.
- **Валутен варант (currency warrant)** (Табл. А5, А6, А7 и А8). Дългосрочна (над 1 г.) валутна опция на извънборсовия пазар. Тези трансакции се отчитат при опциите.

Нестандартните финансови инструменти (non-plain vanilla instruments) се разделят на техните съставни компоненти и се отчитат на части като отделни **стандартни деривати (plain vanilla instruments)**. Тези валутни деривати, при които използването на стандартни финансови инструменти като форуърд, суап и опции е непрактично или невъзможно следва да се класифицират като опции и

всеки валутен дериват с вградена опция следва да се отчита като опция, търгувана извънборсово. Всички останали валутни деривати се отчитат в категорията суапи или форуърди.

2. Лихвени деривати в една валута (Табл. В1 и В2).

В обхвата на проучването попадат следните видове лихвени деривати:

- **Форуърдна сделка с лихвено плащане** (Forward rate agreement - FRA) (Табл. В1). Форуърд върху лихвени проценти, при който на датата на сключване на сделката се договаря размер на лихвен процент, по който след определена бъдеща дата ще се извърши или получи дадено плащане.
- **Суап върху лихвени проценти** (interest rate swap) (Табл. В1). Споразумение за размяна на периодични плащания, които се основават на величината на лихвен процент в една валута. Плащанията могат да бъдат фиксиран за плаващ (fixed for floating) или плаващ за плаващ процент (floating for floating), базирани на различни индекси. Тук се включват и суапи, чиято главница се амортизира по фиксирана схема, която е независима от лихвените проценти.
- **Опция върху лихвени проценти** (interest rate option) (Табл. В2). Опция на извънборсовия пазар, която дава правото да се получи или заплати специфичен лихвен процент, приложим към предварително посочена главница за определен период от време.
- **Лихвен кап** (interest rate cap) (Табл. В2). Опция на извънборсовия пазар, която се изразява в заплащане на разликата между плаващия лихвен процент и определена горна граница (cap).
- **Лихвен флор** (interest rate floor) (Табл. В2). Опция на извънборсовия пазар, която се изразява в заплащане на разликата между определена долна граница (floor) и плаващия лихвен процент.
- **Лихвен колар** (interest rate collar) (Табл. В2). Комбинация от лихвен кап и лихвен флор.
- **Лихвен коридор** (interest rate corridor) (Табл. В2). 1) Комбинация от две кап опции: първата, купена от заемателя при дадена цена на упражняване и втората, продадена от заемателя при по-висока цена на упражняване, за да се компенсира част от премията на първата кап опция. 2) Суапов колар, съставен от две суап опции – структурата и интервала на участието се определят от цените на упражняване и типа на суап опциите. 3) Дигитална нок-аут опция с две бариери, рамкиращи текущото ниво на дългосрочния лихвен процент.
- **Лихвена суап опция** (interest rate swaption) (Табл. В2). Опция на извънборсовия пазар за влизане в лихвен суап, закупувайки правото да се плати или получи определен фиксиран процент.
- **Лихвен вариант** (interest rate warrant) (Табл. В2). Дългосрочна (над 1 г.) лихвена опция.

Нестандартните финансови инструменти (non-plain vanilla instruments) се разделят и отчитат на части като отделни **стандартни деривати** (plain vanilla instruments). Тези лихвени деривати, при които използването на стандартни финансови инструменти като форуърд, суап и опции е непрактично или невъзможно следва да се класифицират като опции и всеки лихвен дериват с вградена опция следва

да се отчита като опция, търгувана извънборсово. Всички останали лихвени деривати се отчитат в частта за суапи или форуърди.

VIII. МЕТОД НА ИЗПЪЛНЕНИЕ

Отчетните дилъри предоставят информация за т.н. **метод на изпълнение** (execution method), който се използва за установяване на оборота от **валутните сделки**. Методът на изпълнение се прилага отделно за валутните сделки спот, форуърд, суап и опциите.

За метода на изпълнение се прилага следната категоризация:

- **Между отчетни дилъри директно** (Interbank Direct (inter-reporting dealer)). Търговия, при която и двете страни по сделката са участници в проучването (отчетни дилъри) и сделката не се опосредства от трети лица (например сделка, която е извършена между два отчетни дилъри чрез директна комуникация по телефонно устройство или директна електронна дилингова система като Reuters Conversational Dealing).
- **С клиенти директно** (Customer Direct (interdealer-customer)). Търговия, при която едната страна по сделката е участник в проучването (отчетен дилър), а втората страна е друга финансова или нефинансова институция или клиент и трансакцията не се опосредства от трето лице (например сделка между отчетен дилър и друга финансова институция, която не е участник в проучването, извършена чрез директна комуникация по телефонно устройство или директна електронна дилингова система като Reuters Conversational Dealing).
- **Електронна система за събиране на поръчки** (Electronic Broking System). Търговия, извършена чрез автоматизирана система за събиране на поръчки на валутни дилъри (например системи като EBS и Reuters Matching 2000/2).
- **Електронна система за търговия** (Electronic Trading System). Търговия, извършена чрез едностранна банкова платформа или многостранна банкова дилингова система. По принцип тези системи са пригодени за клиенти (например многостранни банкови системи като FXAll, Currenex, FXConnect, Globalink и eSpeed).
- **Гласов брокер** (Voice Broker). Трансакция, извършена чрез комуникация по телефонно устройство с валутен гласов брокер.

IX. ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ

За проучването се събира **допълнителна информация** в следните две направления:

- **Информация за активността на търговията**. На база на опита от предходни години, всяка отчетна институция предоставя информация за това дали оборотът от търговията с валути и лихвени деривати през месец април 2007 г. е бил **на, под или над нормалното равнище** и дали оборотът през предходните шест месеца е бил **стабилен, нарастващ или намаляващ**.
- **Данни за форуърдни контракти за разлики** (forward contracts for differences). Данните за оборота от форуърдни контракти за разлики се отчитат при следната валутна структура:

- **Валуты на страни от Г-10** (G10 currencies). Контракти, които включват валуты на страни от Г-10 (USD, EUR, JPY, GBP, CHF, CAD или SEK) и в двете страни на трансакцията.
- **Валуты извън страните от Г-10** (Non-G10 currencies). Контракти, които не включват валуты на страни от Г-10 или само в едната или и в двете страни на трансакцията. В тази категория се изисква допълнителна **разбивка по региони** както следва: Африка и Средния Изток, Азия и Тихия океан, Европа, Латинска Америка и Карибите. Абсолютната стойност на трансакциите, включващи валуты от различни региони (извън Г-10), се разделя и отчита в съответните им колони по региони.

Х. ПОПЪЛВАНЕ И ИЗПРАЩАНЕ НА ОТЧЕТНАТА ФОРМА ЗА ОБОРОТА

Попълването на **формата за оборота** се извършва съгласно указанията на БМР и този превод. В случай на противоречия между съдържанието на указанията на БМР и този превод, водещ е текстът на БМР на английски език.

Формата се попълва и изпраща в БНБ без да се нарушава нейната структура. Част от информацията е посочена в самата форма с **бележки** под таблиците.

Формата следва да се изпрати по електронен път на е-mail: Nikolaeva.N@bnbank.org в срок до **31 май 2007 г.**

При възникване на въпроси, свързани с попълването на формата, можете да се обръщате към Борис Петров, началник на отдел "Анализи", на тел. 9145 750 или на е-mail: Petrov.B@bnbank.org или към Надя Николаева, експерт в същия отдел, на тел. 9145 763 или на е-mail: Nikolaeva.N@bnbank.org.